

284.1. P. L. J. K. - 21.
A6416

1884

Kiriklik leht

Gesti Jaani kogudusele

Peterburis.

N°. 1.

Keiserliku Amõõtu
Rahkogu kink. 1916.

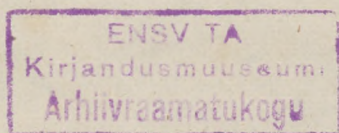

Tartus.

Trükitud A. Grenzstein'i trükikojas.

1884.

Дозволено Цензурою. — Дерптъ, 11. Октября 1884 г.

73 836

Lenda, lenda, lehekene, iga Gesti peresse! Wii sõnumid, terwitusi ja palumisi igasse majasse, igale wennale, igale õele!

Meie Gesti Jaani kogudus suures riigi päälinnas on suur ja laialine. Ei ulata õpetaja suusõna kõikide juurde ja mõnest paigast ei ulata samm aasta otsa kiriku juurde. Sälle mõned, et küll Gesti isade pojad, Gesti emade tütre, liha meie lihast, veri meie werest, on omas südames lihaste omaste wasta ära jahtunud ja koguni meist lahkunud. Nad elawad küll üsna meie kõrwas, aga kaarivad meist kaugele. Sellepärast soowisin sulle sõudma panna ja kõigile lendwa lehekese läbi sõnumid wiia ja terwitsid saata. Trükitud sõnal on meie ajal suur wägi ja mõimus. Midaku tema ka meie laiali pillatud Gesti kogudust koguda, ühendada, ehitada, äratada, elustada, puhastada, pühitseda Jeesuse Kristuse nimel, kelle püha ristitähete meie otsa ees ja rinna pääl kanname, kes meid ära lunastanud, ära otnud, ära päästnud.

Õpetaja J. Surt.

1.

Cesti koguduse asumisest Peterburi linn ja koguduse seniajane elulugu.

1.

Peterburi linn põhjendati aastal 1703. Suur keiser Peeter I. on tema alustaja ja esimene ehitaja. Lõrve 84 esimest aastat ei ole siin veel Cesti kogudust olnud. Pärast suurt põhjasõda, mille läbi Cesti ja Liivi maa Wene walitsuse alla said, oli inimeste arv meie sündimise maal väga väikene. Sõda ja katk olid neid nii kogu sulatanud, et mõnes kohas enam inimest ei leitud, kui kümmes osa endistest. Mitmed wallad ja külad olid suutumaks surma saanud. Arola ja Pühajärve walla pinda Dtepää kihelkonnas, näituseks, kattis mitu kümmend aastat selge mets. Niisama oli lugu mitmel mujal pool. Mis sõast ja katkust järele oli jäänud, need elasid tutwas pärispõlwes ja ei võinud oma tahtmise järele kuhugi liikuda. Nii ei võinud egiotsa Cestlast Peterburisse saada. Kui siiski mõni seie sai, siis oli see üks isäraline elujuhtumine. Esimestest Cestlastest, kes Peterburisse tulid, olid wististe suurem osa kõik teendrid, kes oma pärisherrade poolt kaasa said wõetud, kui herrad kroonuteenistusse astusid. Soldatid pärast põhjasõda Liivi ja Cestimaalt ei wõetud kunni K a t a r i i n a II. ajani, kes aastast 1762—1796 Weneriiki walitses.

Nimetatud suure keiserinna Katariina II. ajal hakkab Cesti koguduse asumine ja kogumine siin pääle. Enne seda on ühtki juba siin asunud Cestlased wististe Soome kirikus käinud, kus neil kõige fergem oli keelt ära mõista.

2.

Aastal 1787, kui S e n n i n g maawäe kadetite korpuses Lutheruse usuliste õpetajaks oli, palus tema

abi, õpetaja **Jeremias Ludwig Hoffmann**, riigivalitsust, et temale luba saaks antud, Peterburis asuwaile Gestlastele nende emakeeli jutlust teha ja ka kõiki muid waimulikka ammetitallitusi nende keskes toimetada. Keelamata andis riigivalitsus seks luba 23. Augustil 1787. Nüüd hakkas abiõpetaja Hoffmann — **kadeti kirikus Wassili Ostrowi pääl** — Gesti keeli jumalateenistusi pidama ja Gesti kogudust koguma. Õpetaja Henning suri aastal 1792 ja abiõpetaja Hoffmann astus tema asemele. Üheksa aastat oli Hoffmann pärast seda kadeti korpuses Saksa õpetajaks ja ühtlasi Gesti õpetajaks ses koguduses, mis ta oli kogunud, kuni tema aastal 1801 suri. Nii on siis seesinane Jeremias Ludwig Hoffmann Gesti Jaani koguduse asutaja ja esimene õpetaja ning meie koguduse sündimispäew 23. August aastal 1787.

Pärast Hoffmanni surma sai **Heinemeyer** Saksa õpetajaks kadeti korpuses ja on arwata, et tema ühtlasi ka Gestlastele Jumala sõna kuulutas ja sakramentisid jagas. Selgemat teadust ei ole.

Aastal 1803 on **Michael Lundberg** Gesti õpetajaks Peterburis ja selle aastaga hakkawad Gesti koguduse kirikuraamatud pääle. Enne oliwad Gestlastel ja tallitused nende keskes Saksa koguduse raamatutesse pandud. Ministri kirja läbi 23. Detsembrist 1819 Peterburi konsistoriumile nimetati Lundberg Peterburi, Nowgorodi ja Olonetsi sõawäe dimisjiooni-õpetajaks Gesti, Läti ja Saksa rahwale. Kui Lundberg 27 aastat oma ammetit oli pidanud, suri tema aastal 1830.

Tema järeltulijaks Gesti koguduses ja ühtlasi dimisjiooni-õpetajaks oli **Heinrich Köpke**, kes aga juba 1833 suri. Köpke oli ühtlasi ka Lätlastele õpetajaks.

Pärast Köpke surma oli Gesti kogudus pooltõist aastat ilma õpetajata ja toimetasiwad tõised pöölinna Ewangeliumi usulised õpetajad asemikluse kombel ammetitallitusi.

Eiis nimetati Detsembri kuul aastal 1834 **Georg Paul Ernst Reinsfeld** Gesti õpetajaks Peterburis, aga ühtlasi hingelarjatses ka Gesti kogudusele Kronstadtis, selle tingimisega, et tema Läti koguduse teenistuse tarbeks enesele abiõpetaja võtaks. Aga juba Weebruari kuul 1835 lahutati Läti kogudus Gesti kogudusest ära ja sai oma täie iseõpetaja. Niisama sai Kronstadti Gesti kogudus, mis nagu mõsufene mõi tütar kogudus Peterburi külge oli armatud olnud, emakogudusest Peterburist ministri herra kirja läbi 1837 lahutatud ja Kronstadti oma õpetaja hoole alla antud.

G. Reinsfeld oli õpetajaks viistõistkümmend aastat, aastast 1834 — 1849. Et Kronstadti kogudus ja Lätlased tema hoole alt ära mõeti, seda enam mõis tema hoolt kanda Gesti koguduse eest. Tema ajal siis ka koguduse elu ja olu kindlama järje pääle saab.

3.

Õpetaja G. Reinsfeldi ajast olgu siin järgmised teadused üles pandud.

Weebruari kuul hakatusel 1835 seati esimene koguduse eestseisus. Need esimesed koguduse wanemad olivad siis mõõrmyndrit:

1. Lõnis Reinberg, tubaka kaupmees;
2. Jaan Brindfeld, teener;
3. Mihkel Jakowlew, flaweritegija;
4. Jaan Reinholdt, teener;
5. Lõnis Mihkelson, wäljateeninud unterohwitseer;

Sellamal aastal 1835 Aprilli kuul seati kogudusel. tema esimene kõster ammetisse, nimega Kar. Gottlieb Johansson, Tallinna maalt pärite

Aastal 1836 Mai kuul pandi esimene korrapäraline waeste = kruus kiriku ukse kõrwa seina külge, et armuandid wastu võtta, kellest esimesele kümnele koguduse waesele iga kuul abi anti. See on siis meie koguduses korrapäralise waeste hoolekandmise hakatus.

Aastal 1838 lahkus köster Johannsohn ammetist ja waliti tema asemele Oktobri kuul köstriks Karl Magnus Martinsohn, Tallinna maalt Radrina kihelkonnast pärit. Martinsohn oli rätsepp.

Aastal 1839 Juuni kuul pandi esimene suurem rahasumma kiriku kassasse: üks pankpilet 2275 rubla suur. Selle raha oli kindral-konfistoriumi president krahw Tiefenhausen korjanud ja Eesti kogudusele kiriku ehitamiseks kinkinud. See on siis meie esimene kiriku ehitamise kapitaal olnud. Oma kirikut sell ajal ja enne seda Eesti kogudusel ei olnud. Sumalateenistusi peeti, nagu ju ülemal tähendati, kadetite kirikus Wassili Ostrowi pääl.

Sellamal aastal 1839 Septembri kuul waliti Eesti kaardiwäe soldatitele, kes Peterburis teeniswad ja koguduse liikmed oliwad, kaks kiriku wöörmündrit nende eneste keskest. Need oliwad:

1. Tõnis Tõsine, unterohwitseer kaardiwäe eksi-paasist, ja
2. Mart Natur, unterohwitseer kaardiwäe Semelowi polgust.

Et soldatitele, kelle arv ju siis koguduses kaunis suur oli, omad iseäralised wöörmündrid seati, on hästi aramõistetaw, kui selle pääle mõtleme, et siis soldatid tõige oma mehe ea kroonut teeniswad ja seie jäiwad. Keisri Nikolai I. walitsuse ajal kestis soldati teenistuse aeg 25 aastat.

Aastal 1840 Jaanuari kuu 14. päewal waliti, koguduse soowimise pääle, esimene kiriku-nõuukogu, endistele kiriku wanematele abiks ja nõuandjaks, sest et koguduse elu hädaste koguduse wanemate hulgas mehi tarwitas, kes oma waimuharimise ja eluseisuse läbi laugemale ulataiswad kui liht wöörmündrid. Esimesed kiriku-nõuukogu liikmed oliwad:

1. Georg Grasmann, apteeker;
2. Karl Westberg, kaupmees ja mehanikus;
3. Nikolai Heinrich Reiz, kaupmees.

Jaanuari kuu 28. päeval olivad need uued koguduse wanemad esimest korda Cesti jumalateenistusel ja kogudus oli neile iseäralised Cestikeeli lauluraamatud kõita lastnud, mis neile ka pärast igakord, kui kirikusse tulivad, printida anti. Herra Grassmann suri juba Septembri kuul sellamal aastal ära ja kogudus jäi ühest armsast sõbrast ja häätegiast nii ruttu ilma.

A s t a l 1841 paluti kindrali herra **baron Georg von Meyendorff** Cesti koguduse **anupatroniks**. Märtsi kuu 15. päeval läks terve koguduse wanemate fogu kindrali herra juurde ja pani selle palwe temale koguduse nimel Cestikeeli ette. Kõrge ammetnik ja auus keisri teener wõttis koguduse saadikud ja nende palumise lahkestest wastu. Palmipuude pühal pärast seda tuli anupatron esimest korda Cesti jumalateenistusele, nagu ta oli lubanud. Kogudus oli temale iseäralise Cestikeeli lauluraamatu nuretsenud, mis wäga toredaste kõidetud oli ja kaane pääl seda päälkirja kuldpookstamibega kandis: „Meie auusa Patroni Herra kirriko ramat.“ Spetaja Reinfeld pidas patroni herra terwitamiseks iseäralise kõne altari eest, esiteks kogudusele ja siis uuele koguduse pääle sündsaid sõnu rääkides. Patroni herra kohta tähendas kõneleja iseäranis kaht asja, nimelt, et tema lahke ja mõjusa abiga kogudus loodab enesele oma iseäralist Jumala toda ja kirikukooli saada. Mõlemad lootused on täiesti täide läinud. Muu selle kõrge mehe mälestusele meie keskes ja tänu temale weel hana põhja tema wäsimata ja mitmepoolse hooletandmise eest Cesti Saani koguduses.

Aprilli kuu 11. päeval, sellamal aastal, andis patroni herra palwekirja, krahw Benkendorffi läbi, keiserlikule Majesteedile fiske, et kroonu poolt Cesti kiriku ehitamiseks raha saaks laenatud.

Mai kuu 11. päeval, sellamal aastal, waliti kogudusele **u u s e e s t f e i s u s e h k w a n e m a t e f o g u**. Kiriku ajaraamatus nimetatakse neid koguduse esimehi

nüüd kolmesugusid ehk kolme nimega: ühed on kiriku wanemad (Kirchenälteste) ehk kiriku nõuumehed (Kirchenrätthe), teisid kiriku eestseisjad (Kirchenvorsteher) ja kolmandad koguduse wöormündrid (Gemeinde-Vormünder).

Kiriku nõuumeesteks waliti:

1. Karl Westberg, kaupmees ja mehanikus, endine, ja
2. Johann Karl Pfeffer, apteeker, kadunud Grassmanni ajamele.

Kiriku eestseisjateks waliti:

1. Karl Michelson, kingseppmeister;
2. Jüri Palenberg, toff;
3. Friedrich Angelo, töldsepp ja
4. Karl Adolf Grünberg, tiislermeister.

Koguduse wöormündriteks waliti:

1. Tõnis Tõsine, unterohwitseer kaardiwäe eksi-paasist, endine;
2. Mart Natur, unterohwitseer kaardiwäe Semenowi polgust, endine, ja
3. Tuhani Peet, wäljateeninud kaardiwäe unterohwitseer.

Aastal 1842 Mai kuul 12. päewal kinnitas keiserlik Majesteet, et riigikassast iga aasta 1700 rubla hõbedat pidi antama, ühe maja üürimiseks, kus Cesti kogudus oma jumalateenistusi wõiks pidada, kunni tema enesele oma päris kiriku saanud. Kiriku wanemad üürisid 30. Mail sellisamal aastal tähendatud tarwituse pääle sündsa ruumi Drowänoi uulitsas kaupmehe Timofei Pawlowi käest (maja nr. 80—6), esiotsa wiie aasta pääle, 2540 rubla üüri eest aastas.

Juuni kuul sellisamal aastal astus köstri Martini Johani ajamele köstriks Otto Wilhelm Mattiesen. Sellesama aasta Juuli kuul kinnitas kindral-konfistorium koguduse otsuse, Cesti kogudust Jaani kogu-

duseks kutsuda, apostli Joannesse ehk Jaani järel. Augusti kuul lõppesivad kõik jumalateenistused kadekite kirikus, sest see kirik pidi keiserliku käsu pääle, wist wanaduse pärast, maha kistama. Sellega lahkus ka Gesti kogudus kadekite kirikust, kus ta keiserinna Katariina II. ajast saadik lahke loaga oma Issanda ilusaid teenistusi oli pidanud. „Niisama lahkestes lubas nüüd Rootsi kogudus Gesti lastele, oma jumalateenistusi nende kirikus pidada, pärast Rootsi jumalateenistust, kunni Gesti laste oma üüritud ruum waimuliku tarwituse pääle ümber ehitati ja kaunistati. Rootsi kirikus käis Gesti kogudus 23. Augustist 1842 kunni 9. Maini 1843.

Astal 1843 Mai kuu 16. päewal pühitseti uus üüritud ja ümberehitatud ruum Dromänoi uulitsas Gesti koguduse kirikus. Osawõtmine oli suur ja südamelik. Osawõtjate hulgas olivad ka kindral-superdend Dr. von Flittner, koguduse aumatron kindral baron von Meyendorff, konsistoriumi waimulikud liikmed Taubenheim ja Zandt, niisamuti ka kiriku ehitaja arhitekt Woldemar Schreiber. Kindral-superdend Flittner alustas pühitsemise lühikese Saksa keeli kõnega, päris pühitsemise kõne pidas konsistoriumi liige õpetaja Taubenheim Gesti keeli, jutluse tegi koguduse õpetaja ise Gesti keeli, selle kirjatunnistuse üle: „Ja waata, mina olen igapäew teie juures maailma otsani“ (Matt. 28, 20). Kogudus laulis laulusid, mis õpetaja iseäranis selle päewa tarbeks oli teinud ja lehtede pääle trükkida lastnud. Lõpetuseks pidas õpetaja Saksa keeli kõne, kus ta mitut koguduse häätegijat südamelikult tänas.

Sellamal ajal hakkawad Gesti Jaani kirikus ka Saksa keeli jumalateenistused pääle. Sakslased, kes Kolonna linna jaus ja ligikangel elasiwad, olivad Gesti koguduse wanematega kokku rääkinud ja ennast sõbralikult ühendanud ühes ja sessamas ruumis oma jumalateenistusi pidada, aga selle tingimisega, et Saksa jumalatee-

nistus ikka pärast Eesti jumalateenistusi pidi olema. Juba Weebruari kuul oli see leping kindral-konfistoriumi poolt kinnitatud saanud ja esimene Saksa jumalateenistus Jaani kirikus peeti 30. Mail 1843.

Sellamal aastal 22. Augustil mängiti esimest korda jumalateenistusel orelit, mis kogudus Inglise koguduse käest oli ostmud ja mis nüüdki veel meil pruugitaval on. Orelimängijaks sell ajal oli Spörer.

Sellamal aastal 14. Oktobril walitses kiriku wanemate kogu Roman Altdorffi **koolmeistriks** asutatawale kirikukoolile. Ühtlasi pidi koolmeister ka kantori (s. o. eestlauljaks) kirikus olema. Kooliammetis määrati temale palgaks 144 rubla hõbedat aastas, aga eestlaulmise eest 86 rubla hõbedat. Korteri oli uues kiriku majas prii. Kooliruum oli jääsamas ja pühitseti 19. Detsembril, neljandamal Kristuse tulemise pühal, pärast kirikut, suure osawõtmisega koguduse ja tema wanemate poolt. Koolilapsi oli 26 üles antud ja oliwad ka lapsed pühitsemise päewal jäänud. Päew oli kogudusele suur rõõmupäew ja nähti palju märgi filmi ja kuuldi palju tänu hääli Jumala ja häätegitate wastu. Ewangeliumi usu kirik ilma koolita on õnnetu ema sarnane, kelle lapsed rumaluses ilma pääl üles kaswawad. **Koolitöö hakkas 10. Jaanuaril 1844 pääle**, kaheksanne lapsena.

Aastal 1844 lahkus Spörer orelimängija ammetist ja tema asemele astus Konrad Tallgrén.

Sellamal aastal Mai kuul waliti uusi koguduse wanemaid, sest et kolm aastat mööda oli. Enamiste jäiwad kõik wanad, Saksa koguduse tarbeks waliti kolm uut liiget:

1. Carl von Busch, 6da klassi ammetnik;
2. Eduard Amelung, titulärrath, ja
3. kooliõpetaja Masing.

Aastal 1846 palmipuude pühal õnnistati leeri-
laste hulgas esimene leerilaps omaft kirikukoolist: Helena
Elisabeth Redifson, kaardiväe väljateeninud unterohvit-
seeri Siimon Redifsoni tütar, 15 aastat wana. Kooli-
walitsus kinkis tütarlapslele õnnistamise päewal mälestuseks
wäga ilusa lauluraamatu. Ka patroni herra oli õnnis-
tamise päewal kirikus.

Sellamal aastal Aprilli kuul oli meie **Jaani kiriku**
esimene katsumine ehk wistatšion, mis kindral-super-
dent Dr. v. Klittner, prauß Modén ja õpetaja Bey-
roth toimetasiwad. Patroni herra wõttis wistatšionist osa.
Wiimsed leerilapsed ja muidu nooremad koguduse liikmed
oliwad iseäranis kirikusse kutsutud ja saiwad usutundmises
katsutud. Nad seisiwad altari ees ja oma koguduse õpe-
taja eksamineeris neid. Pärast seda astusiwad rewideerijad
suurde kirikusse ja katsusiwad ka wanemate inimeste wai-
mulikku tundmist. Küsiti Sumala kümmet kasku, usu-
tunnistust ning hommiiku ja õhtu palwet. Mitmed, nimelt
kaardiväe solbatid, kostsiwad õige ilusti. Rahwa hulga
seast tõstis üks ema ka oma pisukesse lapsukesse üles, kes
palwekest tahtis lugeda. Laps luges selgeste rewideerijale
oma palwe ära. See laps oli wälja teeninud madruse
Rein Jakobsoni tütreke, Sohwi nimega. Pärast koguduse
katsumist katsuti kooli ja koolilaste õppimist, siis waadati
kirikuraamatuid ja kiriku warandus läbi. Rewideerijad oli-
wad täieste rahul, mis kindralsuperintendenti herra ka
awalikult tunnistas. Kiriku ajaraamat tähendab, et nende
hulgast, keda kirikus altari ees katsuti, kõige paremine on
kostnud madruse naene Liisa Tärna, kes aastal 1845 enne
seda leeris oli käinud, käesolewal aastal 1846 Weebruari
kuul abielusse astunud ja siis juba kahe kuu pärast leseks
jäänud. Mai kuul läkitas rewideerija kindralsuperintendent
kuus piiblit õpetaja kätte kingituseks neile koguduse liik-
metele, kes kõige paremine oliwad kostnud. Need mäles-
tuse saajad oliwad: 1. Liisa Tärna, tähendatud noor leß
naene, 2. Jakob Mart, kaardiväe solbat Moskwa polgust,

3. Peeter Peeter, säältjamaast, 4. Rustas Mado, säältjamaast, 5. Juhani Wefenberg, soldat Sitami kaardimäest ja 6. Mart Paulus, meremäe soldat.

Kiriku katsumise mälestuseks tegi koguduse koosolek 12. Mail, õpetaja ettepanemise pääle otsuseks, üht waest last, Selena Peterson, kelle õpetaja suurest wiletsusest ja waesusest üles oli leidnud, koguduse kuluga priitahtlikult annetest üles kaswatada. Andid pandi sellamal päewal selle tarbeks 9 rubla 49 kop. kokku. See on waestelaste hooletandmise hakatus meie koguduses.

Sellesama aasta 8. Detsembril waliti, koguduse auupatroni ettepanemise pääle, kiriku nõuukogu presidendiks herra krahw Alexander Magnus Stenbock-Fermor, kes ammeti ka lahkeste wasta wõttis. Auupatron ise oli kindral-konfistoriumi presidendiks walitud saanud ja ei wõinud sellepärast ise enam kiriku nõuukogu koosistumistele tulla.

Aasta lõpul oli kiriku koolil 39 häätegiijat, kes kooli hääks 330 rbl. 25 kop. hõbedat kokku oliwad pannud. Kende hulgas maksiwad 27 inimest kindlat aastamaksu, kokku 220 rbl. 65 kop. hõb., tõised ajuti andid, kokku 109 rbl. 60 kop. hõb.

Isäranis kiidetakse kiriku ajaraamatus sest aastast weel, et kaardimäe soldatid paastuajal iseäralise südameliku ja liigutatud olemisega oma sõawäe jumalateenistusi kirikus pidanud ja niisamati Issanda õhtusöömaajast osa wõtnud. „Argu unustagu ükski neist ära, keisrile andmast, mis keisri päralt, ja Jumalale andmast, mis Jumala päralt“ — lisab ajaraamat juurde. — Meie sündimise maal käiswad sell ajal kanged elutormid ja usufegadused kogudustest läbi.

Aastal 1847 Mai kuu 12. päewal waliti, sest et kolm aastat mööda oli, uusi kiriku wanemaid. Kogudus palus endisid ammetisse jääda, ja nemad jäiwad ka. Koguduse eestseisuse liikmed oliwad pärast walimist järgmised:

1. Kiriku nõukogu president krahwi herra Alexander Magnus Stenbock-Fermor.

Kiriku wanemad ehk nõuumehed:

2. Apteefer Johann Karl Pfeffer,
3. Tituläärnath Eduard Amelung,
4. Kollegienrath Aleksander von Wagner.

Kiriku eestseisjad:

5. Ringsseppmeister Karl Michelson,
6. Tõldeppmeister Friedrich Angelo,
7. Ringsseppmeister Madis Andresson,
8. Kirjutaja Johann Kristjan Molin,
9. Kroonu apteefer Julius Benjamin Rambach,
10. Pagarmeister Gerhard Meyer.

Kiriku wöörmündrid:

11. Gustav Uhrberg, unterohwitseer Soome kaardimäe polgust, ja
12. Ado Michelson, unterohwitseer kaardimäe Preobraženski polgust.

Wanemate walimine sündis laulu ja palwega.

Sell aastal 6. Nowembril pühitseti uus kirik Luteruse usulistele Smolna waestemajas ja anti temale nimi Maarja kirik. Wana kirik, mis ju Keiser Paul oli ehitanud, ei täitnud enam kõiki tarwitusi ära ja jäeti maha. Pühitsemise tallitust toimetasiwad Saksa õpetaja Pauffler, Rootsi õpetaja Zandt, Soome õpetaja Sirén, Läti õpetaja Knieriem ja meie Gesti õpetaja Reinsfeld, sest kirik oli ja on nüüdki kõigile ewangeliumi usulistele ühine ja peetakse sääl seatud ajal igal nimetatud keelel korda mööda jumalateenistusi. Pühitsemisest wõttis terwe waestemaja eestseisus osa, niisamati ka mitu kõrget riigi ammetnikku. Tuba siis oli ka Gesti laste sessinatšes waestemajas, aga ei nimetata mitte, kui palju.

Aastal 1848 möllas foolera haigus Peterburi linnas ja wõttis ka meie kogudusest palju inimesi ära. Esimene foolera surija meie koguduses oli, Suuni kuul,

tambur-major Karl Knoch Ismailowski kaardiväe polgust, Tallinnast pärit, naesemees, kõige pikkem mees kaardi jalaväes sell ajal ja väga tubli feha olemitäga, lisab aja-
raamat juure.

Novembri kuu esimesel päeval lahkus kooliõpetaja Roman Altdorff meie kooli ammetist, pärast seda kui ta 5 aastat amuaste ja ustayaste siin tööd oli teinud. Kooli walitsus kiidab teda väga. Altdorff sai ühe isearalise poeglaste pangajooni juhatajaks siinsamas Peterburis. Sellamal päeval seati kiriku kooli tütarlastele õmbluse õpetajaks proua Wilhelmine Dobbert. Enne teda oli seda õpetust proua Amalia Korpus annud, aga koolerasse suwel ära surmud.

Aastal 1849 jäi kiriku kool kängu, wiimaks koguni seisma. Endine koolmeister oli ära läinud, nagu ülemal ütlesime, uut otsetohe ei saanud. Afemiku kombel andis tiisleri-sell Johann Wompe Weebruari, Märtsi ja Aprilli kuul nädalas mõned tunnid, aga täit korda ja kindlust õpetamisel ei olnud. Sellepärast jäiwad siis ka lapsed üks kõige järel koolist ära, nii et wiimaks Aprilli lõpul enam koolilapsi ei olnud kui kuus. Sellepärast pandi 1. Mail kool koguni kinni. Õpetaja ise oli pöde ma jää-
nud ja ei wõinud midagi uut ette wõtta.

Suwe tulles palus õpetaja Reinfeld enesele priiaega, et ligi Riiga suplemise läbi oma terwist kinnitada. Aga Sumala tahtmine oli tõine. Reinfeld suri sell-
samal aastal Juuli kuu lõpul Marwa. Tema asemele kutsuti kindral-konfistoriumi käsu pääle kroonu õpetaja-ammeti kandidaat Kornelius Laaland Gesti Saani kiriku pääle õpetajaks ja seati 18. Septembril 1849 siisse.

(Jäab poolele.)

II.

Teadust Eesti Jaani koguduse kiriku raamatust.

1.

Sündinute, surnute, leerilaste ja laulatatud paaride arv 1803—1833.

Lisamärk. Enne aastat 1803 meil oma kiriku raamatuid ei ole, siis ka sest kõige vanemast ajast tähendatud arwusid anda ei wõi.

Aastal	sündinud			surnud			leerilapsi.	laulatatud paarisid.
	poeg-lapsi.	tütar-lapsi.	kõiki.	mees-ter.	naes-ter.	kõiki.		
1803	8	7	15	1	5	6	5	4
1804	11	17	28	14	11	25	21	12
1805	15	18	33	28	19	47	22	5
1806	12	16	28	20	22	42	17	12
1807	17	18	35	35	21	56	19	4
1808	14	8	22	25	28	53	24	10
1809	17	13	30	20	35	55	28	8
1810	18	21	39	19	25	44	54	16
1811	22	20	42	30	30	60	34	16
1812	20	29	49	23	36	59	28	7
1813	23	23	46	32	44	76	25	10
1814	18	21	39	30	28	58	32	8
1815	20	20	40	30	24	54	33	6
1816	18	21	39	28	31	59	16	14
1817	30	23	53	27	35	62	22	5
1818	23	22	45	30	33	63	27	14
1819	21	16	37	32	36	68	28	9
1820	19	18	37	22	23	45	29	9
1821	27	21	48	19	23	42	23	7
1822	25	15	40	30	34	64	45	12
1823	17	27	44	35	26	61	18	9
1824	19	17	36	37	26	63	12	13
1825	20	22	42	35	31	66	17	13
1826	26	18	44	38	34	72	36	8

Aastal	j ü n d i n u d			j u r n u d			leeri= lapfi.	laula= tatud paari= fid=
	poeg= lapfi.	tütar= lapfi.	loftu	mees= ter.	naes= ter.	loftu.		
1827	18	24	42	48	43	91	24	14
1828	15	22	37	61	30	91	26	13
1829	27	18	45	82	36	118	19	13
1830	26	21	47	72	38	110	16	14
1831	16	25	41	54	58	112	—	16
1832	20	19	39	48	36	84	1	12
1833	18	18	36	55	45	100	—	12

III.

Südamelik palve.

Augusti kuu 23. päeval 1887 saab Peterburi Gesti kogudus, kellele pärast Jaani kogudus nimeks anti, sada aastat vanaks. Kogudusel on nõu, jeda päewa iseäranis pühitseda ja mälestuse pidu pidada. Aga et mälestus mitte üksnes möödaläinud aja pääle ei käiks, waid ka tulewikule wilja kannaks, on kiriku nõuukogu mõte, jumbeli aastaks meie kirikukooli hääks üht kapitaali koguda. Meie koolimaja on pisukene ja wana. Et ta puust on ehitatud ja juba mitu korda parandatud, siis lähed tema iga aastaga filmanähtawalt otša poole. Meie peame kõige hoolega aegjaste uue koolimaja ehitamise pääle mõtlema. Pääle selle tarwitab kool seestpidi hädaste laiendamist. Praegu on temal kolm klassi, aga need ei mahuta enam kõiki lapsi, jeda iga aastaga itka enam wasta wõtta pakutakse. Meie peame klassifid pääle tegema. Laiendatud koolile tuleb ka enam koolmeistrid muretseda. Koolmeistrite palgad on osast nii madalad, et nendega raske on koolmeistrid saada ja weel rassem finni pidada. Kolmas koolmeister ei saa praegu enam palka kui 15 rubla kuus. Niisugust olemist peab parandatama, kui meie kool tahab edeneda. Edendamist aga on üliwäga tarwis.

Gesti Jaani kogudusel Peterburis on arwata 11 tuhat hinge, aga üks ainus kool, kus praegu arwata 120 last õppimas käiwad. Mõned käiwad wõõra keele ja wõõra usu koolis ja wõõrdumad sellega oma kogudusest ja usust ära. Lõised jääwad igast koolist ja õpetusest üsna kõrwale ja kaswawad täies pimeduses üles. Südame waluga peab õpetaja iga aasta nägema, et leeriopetusele lapsi tuleb, kes koguni ettevalmistamata. Nad ei tea taewast ega maast midagi, ei mõista kirjatähtegi ega oska Isa meie palwetki. Mitmed on oma emakeelegi ära unusta-

nud. Et niisuguse olemise sees ka leeridpetus suurt mõjuda ja palju parandada ei või, on selge. Niisama on selge, et niisuguse pineduse sees hulk meie lapsi ihu ja hinge poolest hukka läheb. Seda sunnib meid hüüdma ja appi paluma. Meie peame oma kooli laiendama ja tema hääks kõige hoolega tööd tegema. Muidu langeme raske wastamise alla inimeste ja Sumala kohtus.

Kõige selle pääle mõeldes asutab Cesti Jaani koguduse nõuukogu ühe isearalise rahakorjamise St. Peterburi Cesti kirikukooli hääks, et, kui iganes võimalik, meie aastal 1887 üks uus koolimaja võiks põhjendatud ja feesinane kool tarwituse järele laiendatud saada, jääda- waks tänu tunnistuseks selle armu eest, mis Sumal meie mõõdaläinud saja aasta sees kinkinud, ja ühels kauniks asutuseks, kus tulewikus meie Cesti lapsi kristlikus waimus suuremal mõõdul ja täielikumal kombel koolitatakse ja elule õieti ette walmistatakse.

Alnimetatud kiriku nõuukogu palub siis kõiki Jaani koguduse liikmeid ja üldiselt kõiki Cestlast siin päälinnas südamekult, oma südant ja käsi lahti teha ja priitahtlikka andid meie kirikukooli hääks ohwardada. Ka pisemad anded wõetakse tänuga wasta. Kiriku juures õpetaja käes on üks isearaline nõõriraamat kiriku pitseriga, kuhu kõik anded sisse jaawad kirjutatud. Masta lõpul saab koguduse aasta-aruandes ka isearaline aruanne sissetulekute üle kooli hääks seisma. Pääle selle saab weel kõiki nõõriraamatuid ustawate käte läbi ümber käima, et ka kodu armuandid meie kooli hääks wasta wõtta.

Seitkem siis, armsad wennad ja õed, kofku, ühendagem südamed ja käed armastuse tööle! Ehitage oma noorele soole ühe auusa ja täielise kooli, kus neid tulusaiks riigi alamateks ja ustawais Teesuse Kristuse jüngeriteks kaswata- tatakse! Sumal õnnistagu jeks meie palwet.

St. Peterburis, 8. Oktobril 1884.

St. Peterburi Cesti Jaani kiriku Nõuukogu.